

Dzwony i wieże Katedralne » Katedra Wawelska

 katedra-wawelska.pl/katedra-wawelska/dzwony-i-wieze-katedralne/wieza-zegarowa

Dawne nazwy: Salomonowa, Nad Kapitularem

Budowę wieży rozpoczęto w drugiej połowie XIV wieku na polecenie króla Kazimierza Wielkiego. Do jej budowy użyto ciosów wapiennych, które ułożono na starym fundamencie z przełomu XI i XII wieku. Budowę jednak przzerwano na wysokości 16 metrów, jej dokończenia podjął się 150 lat później kanonik Krakowskiej Kapituły Katedralnej – Jan Salomonowicz. Nadbudowę, do której użyto czerwonej cegły, ukończono ostatecznie w roku 1522.

Wspaniały, zachowany do dzisiaj, pokrywający Wieżę Zegarową barokowy hełm został wykonany w 1715 roku. Umieszczone są w nim dwa dzwony zegarowe (gongi) wybijające godziny i kwadransy.

ZEGAR KATEDRALNY

Pierwszy zegar zamontowano na wieży w 1519 roku. Był to tzw. Zegar Wielki. Na jego tarczy zaznaczone były 24 godziny, czyli cała doba. Na szczycie Wieży zamontowano gong wybijający pełne godziny. Zegar miał tylko jedną wskazówkę, więc dokładne określenie czasu było możliwe tylko o pełnej godzinie, gdy zegar bił. Doba zaczynała się i kończyła wieczorem.

W roku 1602 zegar wymieniono na nowy, z tarczą 12-sto godzinną, tzw. półzegarze. Doba zaczynała się odtąd o północy i trwała dwa razy po 12 godzin.

W roku 1681 dokonano modernizacji zegara dodając mechanizm kwadransowy. Od tej pory

dodatkowy gong wybijał co 15 minut kwadrans. Gong godzinowy jak dotychczas wybijał pełne godziny, zatem dokładne uchwycenie czasu było możliwe już co 15 minut.

W 1899 roku zużyty mechanizm zegara zastąpiono nowym – praskiej firmy L.Hainz, który pracuje do dziś. Jest to właściwie zespół trzech mechanizmów z których jeden jest odpowiedzialny za chód zegara, drugi za wybijanie godzin natomiast trzeci za wybijanie kwadransów. Każdy z tych mechanizmów ma indywidualny napęd obciążnikowy o pojemności około 50 godzin. Obciążniki zawieszone są na linkach biegnących od dołu do szczytu wieży. Obciążniki mechanizmów bicia godzin i kwadransów ważą po 120 kg każdy a obciążnik mechanizmu chodu waży 40kg.

Gong godzinowy

Mechanizm Zegara

Nakręcenie zegara polega na wywindowaniu wszystkich trzech obciążników w górę. Zegar nakręcany jest ręcznie przy pomocy korby, co dwa dni. Wymaga to znacznego wysiłku i trwa około 10 minut. Prędkość ruchu zegara kontroluje wahadło o długości 196 cm, sprzężone z wychwytem kotwicznym.

Tarcze zegara zamontowane są na dwóch ścianach Wieży Zegarowej: zachodniej i północnej. Każda wyposażona jest tylko we wskazówkę godzinową pokazującą czas jedynie w przybliżeniu. Jak przed wiekami dokładne uchwycenie czasu możliwe jest tylko wówczas gdy zegar wybija kwadranse i godziny. Podobnie jak przed wiekami obwieszczają to swym pięknym dźwiękiem te same zabytkowe gongi. Gong godzinowy ma średnicę 159 cm, a kwadransowy – 103 cm.